

سَمِيعٌ عَلِيمٌ
الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي هَدَانَا
لِهَذَا صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ
الَّذِي نِعْمَ
الضَّالُّونَ عَلَيْهِ

١٥٩٩٩ - ٢٠٢٢٥٣

دانشگاه ایستادن و بلوچستان

تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته علوم تربیتی گرایش مدیریت آموزشی

عنوان:

بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات تحصیلی، شغلی،

شخصی و خانوادگی دانش‌آموزان

استاد راهنما:

۱۳۹۰/۱/۲۴

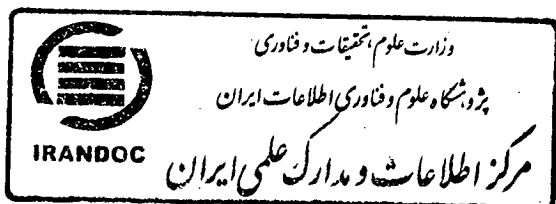
دکتر حسین جنابادی

استاد مشاور:

دکتر سید علیقلی روشن

تحقیق و نگارش:

ابراهیم منصورشاد

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه بهره‌مند شده است)

بهمن ۱۳۸۹

۱۵۴۹۶۶

بسمه تعالیٰ

این پایان نامه با عنوان بررسی رابطه بین ویژگیهای شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با مشکلات تحصیلی، شغلی، شخصی و خانوادگی دانش آموزان قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد علوم تربیتی توسط دانشجو ابراهیم منصور شاد با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر حسین جنابادی تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

ابراهیم منصور شاد

این پایان نامه ... واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۹ توسط هیئت داوران بررسی و درجه ... به آن تعلق گرفت.

نام و نام خانوادگی	امضاء	تاریخ
استاد راهنما: دکتر جنابادی		
استاد مشاور: دکتر سید علیقلی روشن		
داور ۱: دکتر یزدانی		
داور ۲: دکتر پورقاز		
نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر احیدرزادگان		

دانشگاه سیستان و بلوچستان

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب ابراهیم منصورشاد تأیید می‌کنم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان‌نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: ابراهیم منصورشاد

امضاء

تقدیم به:

آنان که فروغ نگاهشان، گرمی کلامشان و روشنی رویشان سرمایه های جاودانی زندگی من است،
آنان که راستی قائم در سنگتکی قاتمان تجلی یافت.

آنان که توانشان رفت تا به توانائی برسم و مویشان سپید گشت تا رویم سپید بماند.

پدر و مادر عزیزم.

و تقدیم به همسر عزیزم که وجودش برایم امیدی در ناامیدی هست.

و تقدیم به خواهر عزیزم فاطمه.

سپاسگزاری

الهی!

هر چه مرا از دنیا نصیب است، به کافران ده!

و آنچه مرا در عقبی نصیب است، به مومنان ده!

مرا در این جهان، یاد و نام تو بس!

و در آن جهان، دیدار و سلام تو بس!

(الهی نامه خواجه عبدالله انصاری)

سپاس خدای را که هر چه دارم از اوست و هر چه می‌خواهم از او. کسی که در تمام مراحل زندگی همواره یاریم نمود و توان تحمل سختی‌ها را به من عطا کرد چرا که سختی‌ها را راهی برای پیشرفت، و تلاش را راهی برای عبور از سختی‌ها قرار داد.

از زحمات بی‌شائبه استاد گرانقدر جناب آقای دکتر حسین جنابادی که با راهنمایی‌های ارزنده خویش کمک زیادی را در تکمیل این پایان‌نامه متحمل شدند و با وجود مشغله کاری زیاد با صبر و حوصله به سوالاتم پاسخ دادند تشکر می‌نمایم؛ همچنین از جناب آقای دکتر روشن استاد گرانقدرم که در دوران تحصیل مسائل زیادی از ایشان یاد گرفتم و به خاطر راهنمایی‌های بی‌دریغ‌شان در تکمیل پژوهش کمال تشکر را دارم.

از اساتید بزرگوار جناب آقای دکتر پورقاز و جناب آقای دکتر یزدانی به خاطر قبول زحمت داوری این پژوهش سپاسگذارم.

چکیده:

بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات تحصیلی،

شغلی، شخصی و خانوادگی دانش‌آموزان

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه در کاهش مشکلات تحصیلی، شغلی، شخصی و خانوادگی دانش‌آموزان می‌پردازد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر زاهدان در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ می‌باشد که تعداد ۳۷۵ نفر با استفاده از جدول مورگان به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردیدند. روش نمونه‌گیری تصادفی- طبقه‌ای بوده و ابزار اندازه‌گیری شامل دو پرسشنامه عملکرد مشاوران (محقق ساخته) و پرسشنامه شخصیت نئو می‌باشد که اعتبار آنها بر اساس ضریب آلفای کرونباخ در مرحله مقدماتی به ترتیب ۹۵ درصد و ۷۹ درصد برآورد گردیده است. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با نرم افزار SPSS در دو سطح آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ...) و استنباطی (همبستگی پیرسون، رگرسیون) صورت گرفته است. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان می‌دهد که: بین ویژگی‌های شخصیتی مشاور مدرسه و تأثیر راهنمایی او، در کاهش مشکلات تحصیلی، شغلی، شخصی و خانوادگی دانش‌آموزان رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین، بین ویژگی‌های شخصیتی مشاور مدرسه با میزان اعتماد دانش‌آموزان به مشاور و برقراری تعامل مثبت و سازنده با دانش‌آموزان رابطه معنی‌داری وجود دارد و بین ویژگی‌های شخصیتی مشاور مدرسه و توانایی او در حل ناسازگاری‌های دانش‌آموزان با همسالانشان رابطه معنی‌داری وجود دارد. فقط در یکی از تیپ‌های شخصیتی (تیپ شخصیتی انعطاف‌پذیری) رابطه معنی‌داری دیده نشد.

کلمات کلیدی: مشاوران مدارس، تحصیلی، شغلی، شخصی، خانوادگی، اعتماد، ناسازگاری، شخصیت

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱ فصل اول: کلیات تحقیق
۲ ۱-۱- مقدمه
۲ ۲-۱- بیان مساله
۴ ۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش
۴ ۴-۱- اهداف پژوهش
۵ ۵-۱- اهداف جزئی
۶ ۶-۱- سؤال تحقیق
۶ ۷-۱- فرضیه های تحقیق
۷ ۸-۱- تعاریف مفاهیم و واژگان اختصاصی
۷ ۱-۸-۱- مدارس متوسطه
۷ ۲-۸-۱- مشاور
۷ ۳-۸-۱- شخصیت
۷ ۴-۸-۱- روان نژندی
۸ ۵-۸-۱- برون گرایی
۸ ۶-۸-۱- انعطاف پذیری
۸ ۷-۸-۱- دلپذیر بودن
۹ ۸-۸-۱- باوجدان بودن
۹ ۹-۸-۱- کاهش مشکلات تحصیلی
۹ ۱۰-۸-۱- کاهش مشکلات شغلی
۹ ۱۱-۸-۱- کاهش مشکلات شخصی

۹کاهش مشکلات خانوادگی.....۱-۸-۱۲
۱۰میزان اعتماد دانش آموز به مشاور۱-۸-۱۳
۱۰برقراری تعامل مثبت و سازنده با دانش آموزان۱-۸-۱۴
۱۰حل ناسازگاری های دانش آموزان با همسالانشان۱-۸-۱۵
۱۱ فصل دوم: ادبیات تحقیق
۱۱۱-۲- پیشینه نظری.....
۱۱۱-۱-۲- مقدمه.....
۱۳۲-۱-۲- تعاریف مشاوره و راهنمایی.....
۱۵۳-۱-۲- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان.....
۱۷۴-۱-۲- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در ایران.....
۱۹۵-۱-۲- نقش و عمل مشاور در محیط مدرسه.....
۲۰۶-۱-۲- مشاور دوره اول متوسطه.....
۲۱۷-۱-۲- اهداف مشاوره.....
۲۲۸-۱-۲- خصوصیات مشاوران موثر.....
۲۴۹-۱-۲- ویژگی های مشاور.....
۲۴۱-۹-۱-۲- همساز یا همخوان باشد.....
۲۴۲-۹-۱-۲- با کودک درونی خود در تماس بودن.....
۲۵۳-۹-۱-۲- پذیرا بودن.....
۲۵۴-۹-۱-۲- عدم وابستگی عاطفی.....
۲۵۱-۱-۲- انواع مشاوره از نظر اجرا.....
۲۶۱-۱۰-۱-۲- روش مستقیم.....
۲۶۲-۱۰-۱-۲- روش غیر مستقیم.....
۲۷۳-۱۰-۱-۲- روش انتخابی.....
۲۸۱-۱-۲- اساس مشاوره.....
۲۹۱-۲- نکات اساسی و ضروری برای اجرای یک برنامه مشاوره و راهنمایی.....

- ۳۰ ۱-۲-۱۳- انواع راهنمایی
- ۳۰ ۱-۲-۱۳-۱- راهنمایی تحصیلی
- ۳۱ ۱-۲-۱۳-۲- راهنمایی شخصی
- ۳۲ ۱-۲-۱۳-۳- راهنمایی فردی
- ۳۴ ۱-۲-۱۳-۴- راهنمایی حرفه ای
- ۳۵ ۱-۲-۱۴- ضرورت راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای در مدارس
- ۳۷ ۱-۲-۱۵- هدف های راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای در دبیرستان
- ۳۸ ۱-۲-۱۶- معرفی نظریه مشاوره شغلی به شیوه پردازش اطلاعات شناختی
- ۳۹ ۱-۲-۱۷- فرآیند مشاوره
- ۴۰ ۱-۲-۱۸- اصول مشاوره
- ۴۱ ۱-۲-۱۹- مهارت های مشاوره
- ۴۱ ۱-۲-۲۰- مهارت های ارتباط
- ۴۱ ۱-۲-۲۰-۱- مهارت های ارتباط غیر کلامی
- ۴۳ ۱-۲-۲۰-۲- مهارت های ارتباط کلامی
- ۴۵ ۱-۲-۲۰-۳- مهارت های تشخیص
- ۴۵ ۱-۲-۲۰-۴- مهارت های انگیزشی
- ۴۵ ۱-۲-۲۰-۵- مهارت های مدیریت
- ۴۶ ۱-۲-۲۱- وظایف و مسئولیت های مشاوران در مدارس (با توجه به دستورالعمل آ.پ)
- ۴۸ ۱-۲-۲۲- وظایف مشاوران در مقطع متوسطه
- ۴۹ ۱-۲-۲۳- رابطه مراجع و مشاور
- ۴۹ ۱-۲-۲۳-۱- رابطه ی حرفه ای عالمانه
- ۴۹ ۱-۲-۲۳-۲- رابطه حرفه ای یاورانه
- ۴۹ ۱-۲-۲۳-۳- رابطه ی حرفه ای صمیمانه
- ۵۰ ۱-۲-۲۳-۴- رابطه ی حرفه ای متعهدانه
- ۵۰ ۱-۲-۲۴- ویژگی های رابطه کودک-مشاور

۵۱ ۲۵-۱-۲- ارزشها و مشاوره.....
۵۱ ۱-۲۵-۱-۲- نکات تاریخی.....
۵۲ ۲-۲۵-۱-۲- ارزشهای مشاور.....
۵۳ ۳-۲۵-۱-۲- ارزشهای مراجع.....
۵۳ ۴-۲۵-۱-۲- رابطه ارزشها با نظریه مشاوره.....
۵۵ ۲۶-۱-۲- جهت گیری برنامه های مشاوره مدارس در آینده.....
۵۷ ۲۷-۱-۲- اهمیت راهنمایی و مشاوره از دیدگاه اسلام.....
۵۷ ۱-۲۷-۱-۲- اهمیت راهنمایی در آیات قرآن کریم.....
۵۸ ۲-۲۷-۱-۲- اهمیت راهنمایی در احادیث و روایات.....
۵۸ ۳-۲۷-۱-۲- اهمیت مشاوره در آیات قرآن کریم.....
۵۹ ۴-۲۷-۱-۲- اهمیت مشاوره در احادیث و روایات.....
۵۹ ۲۸-۱-۲- تعاریف شخصیت.....
۶۰ ۲۹-۱-۲- آزمون شخصیتی نئو.....
۶۰ ۳۰-۱-۲- پنج بعد اصلی پرسشنامه نئو.....
۶۰ ۱-۳۰-۱-۲- نورو گرای (روان نزدی) (N).....
۶۱ ۲-۳۰-۱-۲- برونگرایی (E).....
۶۱ ۳-۳۰-۱-۲- انعطاف پذیری (تجربه پذیری، گشودگی) (O).....
۶۲ ۴-۳۰-۱-۲- دلپذیر بودن،(توافق، همسازی)(A).....
۶۳ ۵-۳۰-۱-۲- با وجدان بودن(وظیفه شناسی)(C).....
۶۳ ۳۱-۱-۲- نحوه اجرا آزمون.....
۶۳ ۳۲-۱-۲- روش نمره گذاری.....
۶۴ ۳۳-۱-۲- روایی و اعتبار آزمون NEO-FFI.....
۶۵ ۲-۲- پیشینه عملی.....
۶۵ ۱-۲-۲- پژوهشهای انجام شده در ایران.....
۷۱ ۲-۲-۲- پژوهشهای انجام شده در خارج از ایران.....

۷۷ فصل سوم: روش پژوهش
۷۸ ۱-۳- روش تحقیق
۷۸ ۲-۳- جامعه‌ی آماری
۷۹ ۳-۳- حجم نمونه
۷۹ ۴-۳- روش نمونه‌گیری
۸۰ ۵-۳- ابزار جمع‌آوری اطلاعات
۸۰ ۶-۳- روایی و پایایی ابزار جمع‌آوری اطلاعات
۸۰ ۱-۶-۳- روایی
۸۰ ۲-۶-۳- پایایی
۸۲ ۷-۳- تکنیک‌های آماری
۸۳ فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش
۸۴ ۱-۴- یافته‌های توصیفی
۸۴ ۲-۴- نتیجه فرضیه اول
۸۷ ۳-۴- نتیجه فرضیه دوم
۸۸ ۴-۴- نتیجه فرضیه سوم
۹۱ ۵-۴- نتیجه فرضیه چهارم
۹۴ ۶-۴- نتیجه فرضیه پنجم
۹۶ ۷-۴- نتیجه فرضیه ششم
۹۹ ۸-۴- نتیجه فرضیه هفتم
۱۰۲ فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۱۰۳ ۱-۵- بحث: ارائه نتایج بر اساس ترتیب فرضیه‌های پژوهشی
۱۰۳ ۱-۱-۵- فرضیه اول پژوهش
۱۰۳ ۲-۱-۵- فرضیه دوم پژوهش
۱۰۴ ۳-۱-۵- فرضیه سوم پژوهش

۱۰۴ فرضیه چهارم پژوهش ۴-۱-۵
۱۰۵ فرضیه پنجم پژوهش ۵-۱-۵
۱۰۵ فرضیه ششم پژوهش ۶-۱-۵
۱۰۶ فرضیه هفتم پژوهش ۷-۱-۵
۱۰۶ پیشنهادات ۳-۵
۱۰۶ ۱-۳-۵- پیشنهادات با توجه به نتایج تحقیق
۱۰۷ ۲-۳-۵- پیشنهاد به محققان آینده
۱۰۷ ۴-۵- محدودیت‌های تحقیق
۱۰۸ فهرست منابع فارسی
۱۱۴ فهرست منابع انگلیسی

..... پیوست‌ها

..... پیوست (الف) پرسشنامه شخصیت نئو

..... پیوست (ب) پرسشنامه محقق ساخته

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان جدول
۷۸	جدول (۱-۳) توزیع فراوانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر زاهدان.....
۷۹	جدول (۲-۳) فراوانی حجم نمونه به تفکیک دختر و پسر.....
۸۱	جدول (۳-۳) ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه محقق ساخته.....
۸۲	جدول (۴-۳) ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه شخصیت «نئو».....
۸۴	جدول (۱-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه اول.....
۸۵	جدول (۲-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش مربوط به فرضیه اول.....
	جدول (۳-۴) خلاصه الگوی رگرسیون تیپ‌های شخصیتی برای پیش‌بینی کاهش
۸۶	مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان.....
۸۷	جدول (۴-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه دوم.....
۸۷	جدول (۵-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش.....
۸۸	جدول (۶-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه سوم.....
۸۹	جدول (۷-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش.....
	جدول (۸-۴) خلاصه الگوی رگرسیون تیپ‌های شخصیتی برای پیش‌بینی کاهش
۹۰	مشکلات شخصی دانش‌آموزان.....
۹۱	جدول (۹-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه چهارم.....
۹۱	جدول (۱۰-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش.....
	جدول (۱۱-۴) خلاصه الگوی رگرسیون تیپ‌های شخصیتی برای پیش‌بینی کاهش
۹۲	مشکلات خانوادگی دانش‌آموزان.....
۹۴	جدول (۱۲-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه پنجم.....
۹۴	جدول (۱۳-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش.....
	جدول (۱۴-۴) خلاصه الگوی رگرسیون تیپ‌های شخصیتی برای پیش‌بینی میزان اعتماد

- ۹۵ دانش‌آموزان به مشاور
- ۹۶ جدول (۱۵-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه ششم
- ۹۷ جدول (۱۶-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش
- جدول (۱۷-۴) خلاصه الگوی رگرسیون تیپ‌های شخصیتی برای پیش‌بینی
- ۹۸ تعامل مثبت و سازنده با دانش‌آموزان
- ۹۹ جدول (۱۸-۴) اطلاعات توصیفی مربوط به فرضیه هفتم
- ۹۹ جدول (۱۹-۴) همبستگی بین متغیرهای پژوهش
- جدول (۲۰-۴) خلاصه الگوی رگرسیون تیپ‌های شخصیتی برای پیش‌بینی توانایی
- ۱۰۰ مشاور در حل ناسازگاری‌های دانش‌آموزان

فصل اول

کلیات تحقیق

انبوه دانش‌آموزان در مدارس کشورمان برای حل مشکلات تحصیلی و روانی و اجتماعی و بالاتر از همه خود فهمی و سازگاری، وجود کانون راهنمایی^۱ و مشاوره^۲ را در نظام آموزش و پرورش الزامی شناخته و هماهنگی و خدمات آحاد کارکنان مدرسه را در حل و پیشبرد اهداف طلب می‌نماید. به عقیده شرتزر و استون (۱۹۷۴) راهنمایی جریانی است که فرد را در شناخت خود و محیط یاری می‌دهد. امروزه علل گوناگونی دست به دست هم داده‌اند تا روند راهنمایی و مشاوره به طور روزافزون در نظام تعلیم و تربیت رسوخ نموده و به عنوان جزء لاینفک آن محسوب گردد. توسعه علوم موجب پیدایش رشته‌های علمی بسیار متنوعی شده است و در نتیجه، بر تصمیم‌گیری و انتخاب صحیح رشته تحصیلی دانش‌آموزان به شدت تاثیر گذاشته است. بسیاری از دانش‌آموزان نمی‌دانند که ماهیت این رشته‌های علمی چیست و آیا برای آن ساخته شده‌اند یا نه؛ یا اینکه خصوصیات شخصی آنان نظیر علایق، استعدادها و هوش و بطور کلی شخصیت آنها مناسب با کدام یک از رشته‌های علمی است برایشان مسئله‌ای بسیار بغرنج و نامعلوم است که حضور راهنمایی شخص متخصص و دلسوز را ضروری می‌سازد.

راهنمایی و مشاوره و فنون و خدمات آن مهم‌ترین وسیله کمک به افراد در شناخت بهتر خود و محیط و سازگاری بیشتر در زندگی است و رشد مطلوب ذهنی، عاطفی، اجتماعی و معنوی فرد را تسهیل می‌کند. توجه به ظهور مشکلات و نیازهای گوناگون و متنوع در جوامع امروزی و تاثیر آنها بر جوانان و قشر مجصل، اهمیت و لزوم مشاوره و راهنمایی آنها را در زندگی، صدچندان کرده است. امروزه هدایت موثر این قشر در جوامع رمز بقاء و توسعه آنهاست. (محمدی، ۱۳۸۵) اهمیت نظام آموزشی و ضرورت افزایش هر چه بیشتر کارایی آن از یک‌طرف و توسعه پدیده شهرنشینی با مشکلات خاص خود، ترقی روزافزون صنعت و تکنولوژی به همراه گسترش افکار انسان دوستانه و نفوذ آن به داخل نظامهای تربیتی برای رفع مسائل و مشکلات متنوع و متعدد از طرف دیگر، نیاز به وجود برنامه‌های مشاوره و راهنمایی را در جامعه و در بطن نظام آموزشی بیش از پیش نموده است. بدون شک اعمال برنامه‌های مشاوره و راهنمایی صحیح، بجا، مناسب و پویا نه تنها به ارتقاء اهداف و غنای آموزش و پرورش می‌انجامد، بلکه علاوه بر تسریع و تسهیل تحقق اهداف نظام آموزشی، بسیاری از مسائل و معضلات برخاسته از بطن نظام آموزشی را نیز به نحوی شایسته و منطقی حل و فصل خواهد کرد.

-
- 1.Guidance
 - 2.Counseling

هرچند مشاوره و راهنمایی در جامع‌ترین مفهوم خود، پدیده نوظهوری نیست، لیکن به معنای خاص و تخصصی در ساختار نظام آموزشی کشور ما، این پدیده تازگی داشته و با افت و خیزهای فراوانی که از بدو شروع برنامه یعنی سال ۱۳۳۲ تاکنون داشته است، بدون شک طبیعی است که این برنامه نیز مانند هر برنامه تازه و نوپا، در مراحل اولیه با مشکلاتی روبه‌رو باشد که تحقق اهداف آن را به تاخیر اندازد و یا مانع از تحقق مقاصد عالی آن شود. (شریعتی نجف آبادی، ۱۳۷۷)

۱-۲- بیان مسئله

یکی از اهداف و وظایف مهم آموزش و پرورش ایجاد زمینه برای رشد همه جانبه‌ی فرد و تربیت انسانهای سالم، کارآمد و مسئول برای ایفای نقش در زندگی فردی و اجتماعی است. در این راستا، مولفه‌ها و عناصر مختلفی تاثیرگذار هستند و برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌های مختلفی نیز در این عرصه ضروری است.

یکی از برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که در تسهیل فرآیند رشد و تعلیم و تربیت دانش‌آموزان نقش مهمی ایفا می‌کند برنامه‌ی راهنمایی و مشاوره است. در فرآیند راهنمایی و مشاوره تلاش می‌شود تا با در نظر گرفتن نقش هر یک از عوامل و مولفه‌های موثر در تعلیم و تربیت، اعم از برنامه درسی، مدیر، معلم، عوامل اجرایی، والدین، گروه همسالان و سایر عناصر درون و برون از مدرسه و همچنین ویژگی‌های روانشناختی فردی و گروهی دانش‌آموزان با به‌کارگیری روش‌های علمی و تخصصی و فنون و تکنیک‌های راهنمایی و مشاوره، به دانش‌آموزان کمک نمود تا ضمن سازگاری عاطفی و روانی با شرایط و موقعیت‌های مختلف نسبت به اخذ تصمیم و انتخاب مناسب و برنامه‌ریزی برای اجرای تصمیم‌های خویش اقدام نمایند و در خدمات راهنمایی و مشاوره ضمن شناخت ویژگی‌های جسمی، ذهنی، روانی، اخلاقی و اجتماعی دانش‌آموزان، موانع و مشکلات فراروی رشد و بالندگی وی نیز شناسایی شده و به فرد کمک می‌شود تا بتواند مسیر مناسب را در جهت رشد و تعالی فردی و اجتماعی خویش انتخاب و طی نماید. (توکلی، ۱۳۷۸: ۸)

از آنجا که اساس کار مشاور بر ایجاد رابطه‌ی توأم با اعتماد با دانش‌آموزان، اولیاء، مدیر، معلم، و سایر عوامل موثر در رشد و بالندگی دانش‌آموز استوار است لذا فرد مشاور علاوه بر دانش تخصصی، باید از ویژگی‌های شخصیتی نظیر: گرمی و صمیمی بودن، علاقمندی به کمک و یاری دیگران، ثبات روانی و عاطفی، استقلال فکری، تعهد، رازداری، نظم و انضباط کاری برخوردار باشد. لذا پرداختن به ویژگی‌های شخصیتی مشاوران

مدارس در آموزش و پرورش حائز اهمیت می‌باشد. پژوهش حاضر سعی دارد که ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه شهر زاهدان را مورد بررسی قرار داده و پس از تجزیه و تحلیل آنها به نتایجی برسد که بتواند راهگشای فرآیند مشاوره مشاوران مدارس در مدارس متوسطه باشد. با توجه به مواردی که ذکر گردید سؤال اصلی و کلی این تحقیق " بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات تحصیلی، شغلی، شخصی و خانوادگی دانش‌آموزان از دیدگاه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر زاهدان در سال- تحصیلی ۸۹-۸۸ » می‌باشد."

۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان، رفع سرگردانی آنها در انتخاب رشته تحصیلی و شغل، پرداختن به مسائل سازشی و ارتباطات اجتماعی آنها با دیگران (والدین، دوستان، خواهران، برادران، معلمان، همسایگان و ...)، کمک به حل مسایل عاطفی- روانی، شخصی و خانوادگی آنان به دلیل کمبود وقت و یا عدم آگاهی کافی والدین بویژه در دوران حساس و پر مخاطره نوجوانی و دیگر مسایلی که ممکن است مانع از پیشرفت یادگیری و رشد صحیح دانش‌آموزان شود، بیش از آن است که در وقت و تخصص معلمان و دبیران بگنجد. از این رو، هم‌زمان با نظام جدید آموزش متوسطه، خدمات راهنمایی و مشاوره، با سه هدف اصلی رشد، پیشگیری و درمان به عنوان وسیله‌ای برای تسهیل اهداف تعلیم و تربیت که همانا توجه به رشد همه جانبه دانش‌آموزان پیشگیری از مسایل احتمالی آنان و چاره‌سازی مشکلات موجود آنان است، طرح‌ریزی و از سوی مشاوران و دبیران راهنما در مدارس به اجرا گذارده شد. (زندى پور، ۱۳۸۸: ۲۴)

امروزه راهنمایی و مشاوره، حرفه‌ای یاورانه و تخصصی است که ارائه خدمات آن مستلزم استفاده از فضای فیزیکی مناسب، آزمون‌های متعدد هوش، استعداد، رغبت و شخصیت، پرونده‌های تحصیلی، پرسشنامه‌های مختلف، بروشورهای تحصیلی و شغلی، فرهنگ مشاغل و مجلات گوناگون می‌باشد. (صافی، ۱۳۸۳: ۳۷)

هدف راهنمایی تحصیلی-شغلی تنها آشنا ساختن نوجوانان با دنیای رو به‌رشد و متحول تحصیل و کار و کمک به آنها در کشف استعداد‌های خود و انتخاب رشته تحصیلی یا شغل نیست، بلکه هدف اصلی، پرورش جوانانی است که مجهز به مهارت‌های تصمیم‌گیری و مشکل‌گشایی در همه زمینه‌های زندگی باشند و بتوانند به ارزیابی انتقادی عقاید و افکار راه‌حل‌ها بپردازند از این رو مشاوران علاوه بر خدمات راهنمایی و مشاوره

تحصیلی- شغلی خدمات راهنمایی و مشاوره‌سازشی را هم که به مسایل شخصی، خانوادگی و ارتباطات اجتماعی دانش‌آموزان مربوط می‌شود، ارائه می‌دهند. از این جهت، راهنمایی از هر نوعی که باشد، تحصیلی- شغلی یا سازشی، پویایی است آموزشی که، به صورت فردی یا گروهی، به فرد کمک می‌کند تا از طریق شناخت خویشتن (استعدادها، رغبتها، ارزشها و) و شناخت محیط (امکانات، محدودیت‌ها) و کسب مهارت‌های مشکل‌گشایی در اخذ تصمیمات عاقلانه، برخوردار صحیح با مسایل زندگی و حرکت به سوی کمال وجودی خویش، به خودرهبری برسد. (زندگی پور، ۱۳۸۸: ۲۷)

۴-۱- اهداف پژوهش

می‌توان گفت هر تحقیقی شامل دو دسته هدف کلی و هدف‌های جزئی است، هدف کلی تحقیق، همان موضوع تحقیق است که مشخص می‌کند پژوهش چه چیزی را دنبال می‌کند. هدف‌های جزئی نیز از هدف-های کلی نشأت می‌گیرد و به صورت صریح مراحل انجام تحقیق را نشان می‌دهد و چارچوب مناسبی برای تجزیه و تحلیل‌های آماری ارائه می‌دهد. بر این اساس می‌توان هدف‌های این تحقیق را به صورت زیر برشمرد:

۵-۱- اهداف جزئی:

۱- بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات تحصیلی دانش

آموزان

۲- بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات شغلی دانش

آموزان

۳- بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات شخصی دانش

آموزان

۴- بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس متوسطه با کاهش مشکلات خانوادگی دانش

آموزان

۵- بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی مشاوران مدارس با میزان اعتماد دانش‌آموزان به مشاور